

Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące postępowania z odpadami

14 kwietnia 2020 r.

W obliczu bezprecedensowego kryzysu podejmujemy wyzwanie aby działając wspólnie, ze wszystkimi Państwami Członkowskimi, oraz podmiotami gospodarującymi odpadami na terenie całej Unii, zapewnić ochronę zdrowia ludzkiego oraz środowiska. Właściwe postępowanie z odpadami jest jedną z podstawowych kwestii umożliwiających zapewnienie dobrostanu oraz funkcjonowanie gospodarki o obiegu zamkniętym. Takie postępowanie jest możliwe dzięki pracy licznych podmiotów zajmujących się gospodarowaniem odpadami.

Komisarz Virginijus Sinkevičius

Kryzys związany z koronawirusem wystawił nasze społeczeństwa na próbę. Stan zagrożenia zdrowia wywiera wcześniej nie spotykaną presję na wiele rodzajów działalności gospodarczej, w tym tych, które są niezbędne dla naszego dobrobytu. Ochrona życia i środków utrzymania jest podstawą wszystkich działań i decyzji mających na celu zaradzenie kryzysowi zarówno na poziomie indywidualnym, jak i zbiorowym.

Właściwe zarządzanie odpadami to jedna z kluczowych usług świadczonych w naszym społeczeństwie. Każda osoba (w UE) produkuje średnio prawie pół tony odpadów komunalnych rocznie, co oznacza, że co tydzień wytwarza się ponad 20 kg odpadów komunalnych na gospodarstwo domowe. Całkowita roczna produkcja odpadów w UE wynosi 5 ton na mieszkańca. Zapobieganie zakłóceniom w gospodarowaniu odpadami, w tym selektywne zbieranie i recykling odpadów, ma kluczowe znaczenie dla zdrowia i bezpieczeństwa naszych obywateli, środowiska oraz gospodarki.

Państwa członkowskie i podmioty gospodarujące odpadami na terenie całej UE podejmują nieustanne wysiłki w celu zapewnienia ciągłości działań związanych z gospodarką odpadami, w tym selektywnego zbierania odpadów i ich recyklingu, które są kluczowe dla gospodarki o obiegu zamkniętym. Wysiłki te często obejmują zapobieganie lub ograniczanie zakłóceń spowodowanych brakiem personelu, zapewnienie lepszych warunków bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w pracy, zapewnienie bezpiecznego postępowania z odpadami komunalnymi wytworzonymi przez obywateli, którzy nie są zarażeni koronawirusem, radzenia sobie z rosnącą ilością odpadów medycznych lub zabezpieczenia

płynnego przemieszczania odpadów poczynając od ich zbierania do recyklingu lub innego przetwarzania.

Prawo UE stwierdza, że w kontekście gospodarki odpadami, ochrona zdrowia ludzkiego jest kluczowa oraz że istnieją pewne możliwości dostosowania działań w związku ze zidentyfikowanymi zagrożeniami dla zdrowia ludzi. Chociaż obowiązek wdrożenia prawa UE w dziedzinie odpadów, przez podejmowanie najbardziej odpowiednich środków, aby osiągnąć wspólne cele, leży po stronie każdego z Państw Członkowskich to współpraca w ramach UE w celu sprostania wyzwaniom, przed którymi stoją krajowe, regionalne i lokalne władze i podmioty gospodarujące odpadami ma wyraźną wartość dodaną.

Niniejszy dokument zawiera wytyczne mające na celu zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska, przy jednoczesnym zapobieganiu i ograniczaniu zakłóceń we właściwym świadczeniu usług związanych z gospodarowaniem odpadami. Został opracowany na podstawie konsultacji z ekspertami z państw członkowskich, kluczowymi interesariuszami w dziedzinie gospodarowania odpadami oraz Europejskim Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (z ang. *European Centre for Diseases prevention and Control*, dalej: ECDC), będzie też na bieżąco aktualizowany. Służby Komisji wydały osobne zalecenia na temat przemieszczania odpadów w kontekście występowania koronawirusa.¹

1. Postępowanie z odpadami komunalnymi.

Według ECDC obecnie nie ma dowodów na to, że standardowe procedury gospodarki odpadami nie zapewniają bezpieczeństwa lub są niewystarczające pod względem ryzyka zakażeniem koronawirusem SARS-CoV-2, lub że odpady z gospodarstw domowych odgrywają rolę w przenoszeniu SARS-CoV-2 lub innych wirusów układu oddechowego. Odnosząc się do ochrony przed zarażeniem koronawirusem w miejscu pracy Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy wydała wytyczne w tej sprawie (patrz rozdział 3).

Biorąc pod uwagę znaczenie właściwego gospodarowania odpadami dla zdrowia ludzkiego i środowiska oraz biorąc pod uwagę oceny ryzyka przeprowadzone przez instytucje naukowe oraz środki zarządzania ryzykiem, **należy zachować ogólnie pojętą ciągłość świadczenia usług z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi, w tym selektywne zbieranie odpadów i recykling zgodnie z prawem UE.** Zapobieganie zakłóceniom selektywnego zbierania odpadów jest ważne dla zapewnienia, aby infrastruktura do zbierania i przetwarzania odpadów zmieszanych nie została nadmiernie obciążona, potencjalnie

---

¹ https://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/pdf/waste_shipment_and_COVID19.pdf

stwarzając dodatkowe ryzyko dla zdrowia, że przestrzegany jest podział zadań w zakresie zbierania odpadów, podatnicy nie ponoszą zbyt dużej części kosztów gospodarowania odpadami, a obywatele mogą zachować swoje przyjazne dla środowiska nawyki.

Selektywne zbieranie odpadów ma również zasadnicze znaczenie dla zabezpieczenia kursu w kierunku gospodarki o bardziej zamkniętym obiegu oraz miejsc pracy i przedsiębiorstw zależnych od podaży surowców wtórnych.

Mając na uwadze art. 13 dyrektywy 200/98/EC o odpadach² działania związane ze zbieraniem odpadów mogą być dostosowane ze względu na ochronę zdrowia publicznego. Wszelkie takie zmiany powinny być zgodne z prawem UE dotyczącym odpadów, niezbędne i proporcjonalne. Można to zapewnić w szczególności przez ograniczenie ich do obszarów i okresów ściśle niezbędnych do zareagowania na zidentyfikowane ryzyko w oparciu o najnowsze opinie naukowe, oraz dążenie do utrzymania selektywnej zbiórki i recyklingu zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.

ECDC stwierdza, że należy podjąć szczególne działania biorąc pod uwagę zapobieganie zakażeniom i kontrolę w przypadku podejrzeń lub potwierdzonych przypadków koronawirusa u osób, które samodzielnie izolują się w domu³. W szczególności: takie osoby powinny mieć w swoim pokoju worek na zużyte chusteczki, maski na twarz i inne odpady, które należy wyrzucać do odpadów zmieszanych.

Wytyczne zawierają oddzielny dział dotyczący postępowania z odpadami z gospodarstw domowych w takich przypadkach.

1. Oddzielny worek na odpady powinien zostać umieszczony w pokoju osoby, u której wystąpiła potrzeba izolacji domowej.
2. Chusteczki oraz maseczki na twarz powinny być od razu umieszczane w tym worku.
3. Rękawiczki oraz maseczki, używane przez osoby opiekujące się taką osobą lub sprzątające, zdejmowane przy wychodzeniu z pomieszczenia, powinny zostać od razu umieszczone w innym worku – znajdującym się niedaleko drzwi.
4. Te worki powinny zostać zamknięte zanim zostaną usunięte z pokoju, należy je często wymieniać. Nie powinno się ich zawartości przesypywać do innego worka.

---

² OJ L 312, 22.11.2008, p. 3

³ Raport ECDC "Infection prevention and control in the household management of people with suspected or confirmed coronavirus disease (COVID-19), 30 March 2020 <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/infection-prevention-control-household-management-covid-19>

5. Takie worki mogą być zbierane razem oraz umieszczone w zwykłym czystym worku na odpady. **Zamknięte worki z odpadami, pochodzące od osoby izolującej się w domu, mogą od razu zostać umieszczone w pojemniku na odpady zmieszane – nie ma potrzeby organizowania specjalnego systemu ich odbierania lub unieszkodliwiania.**
6. Po wykonywaniu jakichkolwiek działań związanych z workami z odpadami należy przeprowadzić działania higieniczne – umyć ręce mydłem lub użyć środków dezynfekujących na bazie alkoholu.

Na podstawie: Raport ECDC “Infection prevention and control in the household management of people with suspected or confirmed coronavirus disease (COVID-19), 30 March 2020.

W przypadku, gdy niedobory personelu powodują ograniczenie odbierania odpadów, państwa członkowskie powinny zapewnić ciągłość i wystarczającą częstotliwość odbierania odpadów zmieszanych i bioodpadów, aby zapobiec bezpośredniemu ryzyku dla bezpieczeństwa i zdrowia publicznego. Na podstawie oceny takich zagrożeń częstotliwość zbierania suchych surowców wtórnych można tymczasowo skorygować, ale nie można tego wstrzymać.

Jeżeli punkty zbierania określonych odpadów zostały czasowo zamknięte, można te odpady przechować i przekazać do punktów zbierania po ich ponownym otwarciu. W szczególności dotyczy to do zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (WEEE), baterii lub odpadów wielkogabarytowych.

W kontekście kryzysu związanego z koronawirusem jeszcze ważniejsze jest, aby obywatele dobrze segregowali swoje odpady i zapewniali przepływ czystych strumieni surowców wtórnych do zakładów przetwarzania odpadów. Obywatele powinni być informowani o wszelkich tymczasowych zmianach w praktykach odbierania odpadów, które mają wpływ na sposób, w jaki dostarczają odpady do zbierania i dalszego przetwarzania. W razie potrzeby należy przypomnieć o wymogu, aby nie wyrzucać zużytego sprzętu, baterii ani chemii gospodarczej z odpadami zmieszany.

Państwa członkowskie powinny właściwie zaplanować ewentualne magazynowanie odpadów zebranych w celu odzysku w przypadku oczekiwanych zakłóceń w procesach sortowania i innych procesach przetwarzania.

2. Postępowanie z odpadami pochodzącymi z zakładów opieki medycznej.

Odpady pochodzące z usług opieki zdrowotnej, laboratoriów i innych działań związanych z pacjentami z koronawirusem powinny być zbierane i przetwarzane zgodnie z prawem UE

dotyczącym odpadów (w szczególności z dyrektywą 2008/98 / WE o odpadach oraz jej art. 17, 23, 24 i 25 dotyczącymi odpadów niebezpiecznych oraz wymogów dotyczących zezwoleń) oraz przepisami krajowymi mającymi zastosowanie do tej kategorii odpadów zakaźnych, przy uwzględnieniu najbardziej aktualnych wytycznych dostarczonych przez ECDC⁴ i krajowe organy ds. zdrowia.

Ponadto szczegółowe wytyczne ECDC⁵ mają zastosowanie do odpadów ze sprzątania placówek opieki zdrowotnej oraz innych potencjalnie skażonych koronawirusem, przy czym odpady ze sprzątania placówek opieki zdrowotnej powinny być traktowane jako zakaźne odpady kliniczne kategorii B (UN3291), odpady z placówek innych niż opieka zdrowotna powinny być umieszczone w osobnym worku, a odpady z placówek nie związanych z opieką zdrowotną należy wyrzucać do odpadów zmieszanych.

Państwa członkowskie powinny zapewnić właściwe planowanie zdolności do przetwarzania oraz, w razie potrzeby, do przechowywania odpadów medycznych. W przypadku zakłóceń w przetwarzaniu spowodowanych brakiem możliwości unieszkodliwiania lub spalania odpadów medycznych, nadrzędne znaczenie ma tymczasowe bezpieczne przechowywanie odpadów do czasu rozwiązania problemu z wydajnością.

Podczas przechowywania odpadów należy rozważyć użycie zamkniętych pojemników i umieszczenie ich w zabezpieczonych miejscach, do których dostęp jest ograniczony tylko dla upoważnionego personelu. Wewnętrzne i zewnętrzne powierzchnie pojemników należy czyścić odpowiednim środkiem dezynfekującym. Pojemników nie należy przemieszczać z danego zakładu. Może pojawić się potrzeba zapewnienia dodatkowych mocy przerobowych do przetwarzania odpadów medycznych, aby poradzić sobie z ich właściwościami zakaźnymi.

Jeżeli państwa członkowskie zdecydują się wyjątkowo zezwolić na inne procesy przetwarzania odpadów medycznych zgodnie z prawem UE i obowiązującymi przepisami krajowymi, w tym dotyczącymi stanów wyjątkowych, powinny zapewnić, że w przypadku, gdy takie procesy mają mniej korzystny ogólny wpływ na środowisko niż normalna praktyka, ich stosowanie jest ograniczone w czasie i absolutnie niezbędne, aby zaradzić stwierdzonym niedoborom zdolności do magazynowania i mocy przerobowych przetwarzania. Należy zastosować odpowiednie środki ostrożności w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Komisja zwróci się do państw członkowskich i interesariuszy o dodatkowe informacje na temat obecnej sytuacji i planowania w zakresie zbierania, przechowywania, przetwarzania

---

⁴ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/infection-prevention-and-control-and-preparedness-covid-19-healthcare-settings>

⁵ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/disinfection-environments-covid-19>

i ewentualnego przemieszczania odpadów medycznych w kontekście obecnego kryzysu. Dalsze pytania i informacje można przesyłać na kontakt podany w rozdziale 5.

3. Zdrowie i bezpieczeństwo podmiotów gospodarujących odpadami.

Podjęcie środków w celu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników oraz odpowiednie informowanie ich, w jaki sposób pracodawcy radzą sobie z ryzykiem związanym z kryzysem koronawirusowym, są niezbędne do wzmocnienia zaufania pracowników i zapewnienia ciągłości usług zarządzania odpadami. Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy przedstawiła ogólne wytyczne, jak pomóc w zapobieganiu rozprzestrzenianiu się koronawirusa w miejscu pracy⁶.

Dobre praktyki stosowane przez interesariuszy sektora gospodarki odpadami obejmują:

- dostosowanie organizacji pracy personelu w celu uniknięcia przenoszenia infekcji między zespołami, tj. wprowadzenie odległości między poszczególnymi osobami, ograniczenie do minimum liczby pracowników obecnych w tym samym miejscu/pomieszczeniu;
- zapewnienie dostępności i właściwego stosowania odpowiedniego sprzętu ochrony osobistej (ŚOI) oraz odpowiednich produktów dezynfekujących;
- zapewnienie ścisłego przestrzegania podwyższonych standardów higieny, w tym częstych zmian i czyszczenia środków ochrony osobistej i odzieży zawodowej; wymiana profesjonalnych rękawic w przypadku pęknięcia lub jakiegokolwiek incydentu potencjalnego zanieczyszczenia; regularna dezynfekcja urządzeń, kabin pojazdów i ubrań;
- zapewnienie, że tam, gdzie zwykle noszone są maski, przestrzegane są ściśle procedury dotyczące zakładania i zdejmowania środków ochrony osobistej, unikając w ten sposób przypadkowego kontaktu i zanieczyszczenia;
- w stosownych przypadkach, zachęcanie do zapewnienia specjalnych warunków pracy dla osób wymagających szczególnego traktowania, takich jak pracownicy w podeszłym wieku i osoby z przewlekłymi problemami zdrowotnymi.

---

⁶ <https://osha.europa.eu/en/highlights/covid-19-guidance-workplace>